

**E DREJTA E PERSONAVE HOMOSEKSUALË PËR TË KRIJUAR FAMILJE SIPAS
LEGJISLACIONIT SHQIPTAR**

Dr. Xhensila KADI¹

UDC: 447.626-055.34(496.5)

Abstract

In the recent years we have had exciting developments across many jurisdictions about the rights of same-sex couples. It seems as a tipping point being reached in relation to their legal recognition and protection.

With regard to our country, as in many other countries, the family constitutes a very important element that affects the development of the individual, it is considered as the base cell of the society. It is true that the Albanian legislation guarantees a special protection to marriage, but it does not necessarily connect the marriage to the protection of the family. Based on the Constitution of Albania, we note that it protects the family in general including the alternative forms of the family, as the cohabitation, an institution provided for the first time in the current family code.

The purpose of this paper is to analyze the current situation of the homosexual persons and their right to have a family. The legal discourse on the status of same-sex couples raises problems in terms of legitimacy, democracy and separation of powers.

The future spouses sexuality cannot be overlooked when we treat the conditions of marriage stipulation. The legal discipline regarding the homosexual marriage is found in countries like Spain, Netherlands, etc. In Albania, we have not yet approved a law that allows the contraction of marriage between persons of the same sex, but we are very close to the recognition of the cohabitation between these persons.

Key words: same-sex couples, family, marriage, cohabitation.

Hyrje

Vitet e fundit, në vende të ndryshme, vihen re zhvillime për sa i përket njohjes dhe garantimit nga ligji i të drejtave të homoseksualëve. Këtu përfshihet e drejta për mos u diskriminuar në vendin e punës, e drejta për të patur marrëdhënie të njohura ligjrisht si edhe e drejta për t'u martuar dhe për të krijuar familje. Nuk mund të lemë pa përmendur faktin se, akoma, ekziston një numër i madh shtetesh, , ku në pjesën më të madhe të tyre vazhdon diskriminimi kundër çifteve homoseksuale. Në anën tjetër, së fundmi, janë realizuar një sërë reformash në Europë, në Amerikën e Veriut, në Amerikën e Jugut, dhe në shumë vende të tjera. Shumë nga këto reforma janë shkaktuar dhe janë zhvilluar përmes proceseve gjyqësore dhe gjykimit para gjykatave kombëtare, rajonale, dhe ndërkombëtare.

Një numër i madh shtetesh, aktualisht, nuk i lejon dhe nuk i garanton të drejtën për të krijuar familje personave homoseksualë. Këto shtete nuk i garantojnë asnjë njohje ligjore çifteve LGBT (lesbikë, gei, biseksualë, transeksualë). Janë këto asimetri që na nxisin të

¹ Pedagoge në Fakultetin e Drejtësisë, UT, xhensila.kadi@fdut.edu.al

meremi me këtë çështje, pra me anën ligjore të situatës në të cilën ndodhen çiftet homoseksuale në vendin tonë.

Në këtë punim, do të limitohemi në trajtimin e të drejtës së personave homoseksualë për të krijuar familje, duke lënë mënjanë çështje të tjera të rëndësishme ligjore që dalin në të gjithë botën nga diskriminimi në bazë të orientimit seksual. Në ditët e sotme, numri i çifteve homoseksualë që i drejtohen gjykatës për të kërkuar garantimin e të drejtave të tyre sa vjen dhe rritet. Në përgjigje të këtyre situatave, gjykatat e disa shteteve kanë qenë progresive, dinamike, madje edhe kreative në interpretimin që i kanë bërë ligjit, ndërsa disa të tjera kanë qenë konservatore, statike dhe janë limituar në interpretimin leteral të ligjit. Në çdo rast, pavarësisht nga rezultati përfundimtar, është e padiskutueshme se drejtimi apo rrjedha që kanë marrë vendimet e gjykatave ka ndikuar në sistemin ligjor të shumë shteteve. Natyra e kërkesave që depozitohen në gjykata ndryshon në varësi të sistemit ligjor për të cilin bëhet fjalë.

Në shtetet ku ka vakum ligjor për sa i përket statusit të çifteve të së njëjtës gjinie, partnerët kryesisht kërkojnë që të njihen të drejtat e tyre si “çift”, ndërsa në vendet ku çiftet e të njëjtës gjinie mund të martohen apo mund të regjistrohen si partnerë, personat i drejtohen gjykatës për të kërkuar njohjen e të drejtave të tjera më specifike, të tilla si e drejta për të birësuar fëmijë, etj.

Për sa më sipër, duke u fokusuar në vendimet e gjykatave nuk mund të mendohet, në asnjë mënyrë, se synojmë të minimizojmë rëndësinë e ligjit. Përkundrazi, roli i ligjit dhe i ligjvënësit në perceptimin dhe hartimin e kuadrit ligjor që i përshtatet zhvillimeve dhe ndryshimeve të shoqërisë është thelbësor dhe nuk mund të mos meret në konsideratë. Kjo vlen sidomos në situatën kur theksi vendoset në interpretimin dhe zbatimin e parimit të mosdiskriminimit, që përbën një parim të përgjithshëm të së drejtës.

Në vendin tonë, si rrjedhojë e kulturës otomane, e cila përsa i përket raporteve të individëve me bazë marrëdhëniet e tyre erotik-soziale ishte liberale, shoqëria filloi të bënte ndryshime nga prirja e saj konservatore. Për shumë shqiptarë të vjetër, këto ishin shenja liberalizimi. Kultura e haremeve nisi të zbusë disi parimet e ashpra të shqiptarëve për të cilët pushka, lufta dhe burrëria ishin tipare që duhet të karakterizonin meshkujt.

Gjurmë të kulturës popullore që zë në gojë homoseksualizmin si një pjesë të natyrshme të jetës i gjejmë në ato zona ku turqit gjetën përkrahje më të madhe dhe nisën të zhvillojnë kulturën e tyre, duke pasur parasysh edhe faktin se këto zona kanë qenë ndër zonat më të varfra dhe më të prapambetura. Këtu mund të përmendim Shqipërinë e Mesme, zonë në të cilën ky fenomen, pavarësisht se nuk pranohej hapur nga shoqëria, nuk shihej si akt kriminal. Nuk gjendet ndonjë folklor i veçantë në lidhje me këtë fenomen në treva të tjera, sidomos në ato të veriut. Por, përsëri duhet thënë se këto shfaqje të tolerancës kundrejt këtij fenomeni nuk kanë të bëjnë me qëndrimin e shumicës së shoqërisë shqiptare. Veriu i Shqipërisë u pushtua shumë vonë nga turqit dhe, për më tepër, ka pasur treva të cilat turqit nuk arritën ti pushtonin.

Sikurse thamë edhe me lart, shqiptarët duke qenë një popull tepër i vuajtur, i mësuar me luftë, i izoluar, larg përkujdesjeve për veten dhe me një mentalitet tepër patriarkal, shumë burrëror dhe tejet të patolerueshëm ndaj femrave, nuk arrinin të pranonin fenomene të tilla si homoseksualizmi. Për ta, kjo ishte një tradhëti ndaj dhuntisë së të qenit mashkull. Nga ana tjetër, ky fenomen ka qenë më pak i përhapur tek femrat. Kanuni, ligj ky shumë i rëndësishëm i asaj periudhe, sidomos për shqiptarët e veriut, përmban pjesë ku flitet për *virgjinat*. Ato ishin femra të cilat visheshin si meshkuj, luftonin dhe punonin si meshkuj, luanin rolin e mashkullit në shoqëri dhe familje dhe nuk martoheshin.

Në periudhat e mëvonshme mund të themi se fenomeni i homoseksualizmit, në varësi të momenteve politike dhe shoqërore, filloi gjithmonë e më tepër të bëhet tabu.

Shoqëria shqiptare vazhdonte ta quante homoseksualizmin si fenomen jo normal bazuar mbi parimin se çdo shfaqje njerëzore që dilte në kundërshtim me rregullat e pranuar të shumicës përbente një anormalitet moral. Homoseksualet nuk pranoheshin nga opinioni publik, nuk respektoheshin nga shoqëria e cila i konsideronte ata si njerëz të pamoralshëm dhe të sëmurë. Me vendosjen e regjimit komunist, homoseksualizmi u përfshi në veprat penale dhe dënohej me burg. Gjatë kësaj periudhe vihet re një sjellje shumë agresive e shoqërisë ndaj homoseksualëve. Ata nuk pranoheshin në shoqëri, ishin objekt i talljeve dhe denoncimeve edhe nga njerëzit më të afërt të tyre. Kjo situatë zgjati për afro 50 vjet.

Pas viteve '90, edhe pse u shfuqizuan dënimet penale, mentaliteti ndaj homoseksualeve nuk ndryshoi. Për pjesën më të madhe të shoqërisë homoseksualizmi mbetet simbol i njerëzve të sëmurë, të shturur, të degjeneruar, shpeshherë edhe atyre me nivel të ulët shkollor.

Aktualisht, personat homoseksualë janë bërë më aktivë përse i përket kërkesave që i drejtojnë ligjvënësit mbi garantimin e të drejtave të tyre. Ata kërkojnë të sigurojnë të drejtën për të krijuar familje dhe të drejtën për të patur fëmijë. Në këtë drejtim, në maj të këtij viti ata kanë protestuar në Tiranë, para selisë së qeverisë, duke kërkuar ligje dhe masa shtesë për të mbrojtur liritë dhe të drejtat e tyre njerëzore. Por, pavarësisht gjithçkaje, një pjesë e mirë e popullsisë vazhdon të mos i pranojë dhe të mos i respektojë.

1. Instituti i martesës sipas legjislacionit shqiptar

Martesa përbën një bashkim civil midis dy personave të gjinive të ndryshme, të cilët synojnë jetesën në çift, dhe që realizohet para nëpunësit të gjendjes civile. Është e vështirë për të dhënë një përkufizim për martesën, por sipas doktrinës juridike, martesa përfaqëson një bashkim juridik ndërmjet personave të gjinive të ndryshme të cilët synojnë një jetesë të përbashkët si dhe realizimin e interesave personale dhe pasurorë duke formuar kështu një bashkësi në drejtim të kontributit dhe mbarëvajtjes së familjes.² Ajo bazohet në vullnetin e palëve i cili synon krijimin e një familje.

Qëllimi i themelimit të një familje sa më të qëndrueshme, e cila është në interes jo vetëm të bashkëshortëve, por edhe të gjithë shoqërisë, ka detyruar ligjvënësin të mos mjaftohet me parashikimin e disa kushteve që garantojnë deklarin e një vullneti të lirë, siç ndodh në rastet e veprimeve të tjera juridike, por të kërkojë edhe plotësimin e disa kushteve fizike dhe morale nga ana e bashkëshortëve të ardhshëm. Sikurse theksohet me të drejtë në literaturën juridike, ekzistenca e këtyre kushteve për lidhjen e martesës, nuk cënon lirine e individit për të lidhur martesë, pasi ato vijnë në zbatim të parimeve themelore, mbi të cilat është ndërtuar rendi juridik.

Gjatë gjithë kohërave është konsideruar që qenia humane shoqërohet nga instikti i bashkimit të sekseve, bashkim ky i pranuar si nga parimet morale ashtu edhe ato fetare.³ Martesa nuk shihet vetëm si një akt personal dhe privat, ajo lidhet gjithashtu me interesin publik. Kjo ide përforcohet akoma më shumë me parashikimin në kushtetutë të të drejtës për të lidhur martesë. Lidhja e martesës është, njëkohësisht, një e drejtë kushtetuese dhe universale. Neni 53, pika 1 e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, parashikon: “Kushdo ka të drejtë të martohet dhe të ketë familje”. Kjo e drejtë parashikohet edhe në dokumentet ndërkombëtare, si DUDNJ⁴ dhe KEDNJ⁵.

² Omari, S., E Drejta Familjare, Botimi i dytë, fq. 38.

³ Omari, S., E Drejta Familjare, Botimi i dytë, fq. 45.

⁴ Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut.

⁵ Konventa Europiane për të Drejtat dhe Liritë Themelore të Njeriut.

E drejta për të lidhur martesë është pjesë e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, i cili i fiton këto të drejta me lindjen gjallë, dhe i mbart ato gjatë gjithë jetës së tij. Është pikërisht shteti, ai i cili duhet të sigurojë garantimin e tyre nëpërmjet ligjit.

Martesa përbën kategori të veprimit juridik. Legjislacioni shqiptar përcakton se personat që dëshirojnë të lidhin martesë duhet të respektojnë disa kushte, të cilat klasifikohen në kushte materiale dhe kushte formale. Ndërsa kushtet formale lidhen me procedurën që duhet të zbatohet në lidhjen e martesës, ato materiale lidhen me përmbajtjen dhe klasifikohen në kushte materiale pozitive dhe kushte materiale negative. Në kushtet materiale pozitive përfshihen ato kushte që duhet të ekzistojnë në mënyrë që të lidhet martesa dhe të jetë e vlefshme. Kushtet materiale pozitive të domosdoshme për lidhjen e martesës janë pëlqimi i lirë, ndryshimi i gjinive dhe moshja madhore⁶.

Me bashkim në martesë kuptojmë: marrëdhëniet biologjike, psikologjike, morale, juridike dhe materialo-ekonomike midis një burri dhe një gruaje. Martesa është një bashkim i një burri dhe një gruaje, i rregulluar me ligj. Qëllimi kryesor i saj është krijimi i familjes.⁷ Lidhja e martesës sjell realizimin e disa qëllimeve. Këtu mund të përmendim qëllimin natyror, i cili ka të bëjë me krijimin dhe vazhdimësinë e marrëdhënieve bashkëshortore midis burrit dhe gruas, dhe si rrjedhojë, lindjen dhe rritjen e fëmijëve. Pra, mund të themi se martesa është një nevojë biologjike për çdo individ.

Një tjetër qëllim, për të cilin lidhet martesa, është ai moral sipas të cilit martesa nënkupton dashurinë midis bashkëshortëve, ndihmën, respektin dhe përkrahjen e ndërsjelltë midis tyre, çka e bën martesën më të fuqishme.

Një rëndësi të veçantë luan dhe qëllimi shoqëror i martesës që diktohet nga vetë karakteri dhe roli i saj në shoqëri. Për shoqërinë, martesa është një domosdoshmëri, sepse lindja, rritja dhe edukimi i shëndoshë i fëmijëve, përbën një nga detyrat e rëndësishme të saj. Shoqëria e njuh martesën si një institut juridik dhe e vendos atë dhe familjen nën mbrojtjen e shtetit dhe të shoqërisë.⁸

Vetë shteti zhvillon politika të tilla që të nxitë personat të lidhin martesë duke i siguruar mbrojtje më të madhe martesës si një nga format kryesore të krijimit të familjes. Nëse i referohemi Kodit të Familjes, vërejmë se ka një numër të konsiderueshëm nenesh që trajtojnë dhe rregullojnë institutin e martesës. Ky institut gjen një rregullim të hollësishëm në kod për sa i përket kushteve që duhet të respektohen për lidhjen e martesës, procedurën e lidhjes, të drejtat dhe detyrimet që rrjedhin nga martesa, zgjidhjen dhe pasojat e zgjidhjes, etj.

Në kulturën tradicionale shqiptare dhe sidomos në zonat rurale mbizotëronte ideja se gruaje duhet të lindë sa më shumë fëmijë duke qenë se fuqia mbrojtëse në ndikimin e çdo familjeje përcaktohej nga numri i meshkujve.

Në shoqëritë paraindustriale shumica e lidhjeve martesore përcaktoheshin nga interesa ekonomike, që kishin të bënin me punimin e tokës, me zhvillimin e artizanatit etj.

Në shoqërinë tradicionale shqiptare krijimi i lidhjeve martesore ndikohej shumë nga interesat e fisit, veçanërisht nga dëshira për fuqizimin e tij ndërmjet forcimit të marrëdhënieve me fiset e tjera. Kështu, lidhjet martesore kuptoheshin e realizoheshin si aleanca ndërmjet fiseve të dy bashkëshortëve të ardhshëm.

Në shoqëritë moderne, sidomos në ato më të zhvilluara ekonomikisht, kryesore në përcaktimin e lidhjeve martesore është dashuria e individëve për njëri-tjetrin, duke plotësuar në këtë mënyrë një nga kushtet thelbësore për lidhjen e martesës, konkretisht, pëlqimin e lirë.

⁶ Omari, S., E Drejta Familjare, Botimi i dytë, fq. 46.

⁷ Begeja, K., E Drejta familjare e R.P.S të Shqipërisë, Tiranë 1984, fq. 97.

⁸ Neni 49 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

2. Ndryshimi i gjinisë, kusht për lidhjen e martesës

Aktualisht, sipas legjislacionit shqiptar çdo person ka të drejtë të vendosë lirisht nëse do të lidhë martesë ose jo si edhe të zgjedhë lirisht bashkëshortin. Ashtu si e përmendëm edhe në paragrafin më sipër, e drejta për të lidhur martesë, përbën një të drejtë kushtetuese.

Kodi ynë i familjes nuk jep një përcaktim të qartë të konceptit të bashkëshortëve të ardhshëm. Gjithsesi, në termat e Kodit të Familjes, “burrë”, “grua” nënkuptojnë se ligjvënësi e ka formatuar në mënyrë të plotë ekzistencën e sekseve të ndryshme.⁹ Në bazë të nenit 7 të KF: “Martesa mund të lidhet ndërmjet një burri dhe një gruaje që kanë mbushur moshën 18 vjeç”.

Prej këtej rrjedh edhe një prej çështjeve më të debatueshme në ditët e sotme që ka të bëjë me kufizimin e përkatësisë gjinore që duhet të ketë bashkëshorti tjetër, çka do të thotë që martesat homoseksuale nuk janë të lejuara nga legjislacioni shqiptar aktual.

Kemi të bëjmë me një kusht shumë të rëndësishëm. Ligjvënësi ynë e konsideron absolutisht të domosdoshëm këtë kusht, i cili rregullohet në të njëjtën dispozitë që përcaktohet edhe limiti i moshës që duhet të kenë arritur bashkëshortët e ardhshëm në mënyrë që të mund të lidhin martesë. Por, në ndryshim nga mosha, që përbën një kusht material pozitiv që mund të shmanget me autorizim të gjykatës për shkaqe me rëndësi, ndryshimi i gjinive përbën një kusht që nuk mund të shmanget në asnjë rast. Në këto kushte, e drejta për të zgjedhur partnerin kushtëzohet nga fakti se ai duhet të jetë i gjinisë tjetër, në të kundërt martesë do të jetë e pavlefshme sepse nuk është respektuar një nga kushtet thelbësore për lidhjen e saj, pikërisht, ndryshimi i gjinive.

Për një pjesë të doktrinës¹⁰, martesë e lidhur midis personave të së njëjtës gjinie është inekzistente ose e paqënë duke qenë se nuk prodhon pasojë as edhe një çast të vetëm. Ndryshe nga rasti i pavlefshmërisë së martesës, pasojat e së cilës varen edhe nga dijenia ose jo e ekzistencës së shkakut të pavlefshmërisë, në rastin e inekzistencës kjo nuk ka rëndësi. Një martesë e tillë do konsiderohet sikur nuk është lidhur asnjëherë dhe nuk do të sjellë asnjë pasojë.

Ekzistojnë shtete që pranojnë martesën ndërmjet personave të të njëjtit seks, bëjnë lobime që ky fenomen të pranohet gjithandej pasi njerëzve ju takon e drejta për të zgjedhur lirisht partnerin pavarësisht gjinisë.

Thelbi i debatit juridik ka të bëjë me faktin se pjesa më e madhe e kundërshtimeve lidhet me faktin që nuk duhet të quhet martesë por të marrë një emërtim tjetër.¹¹

Madje, legjislacioni ynë nuk njeh as martesat homoseksuale të lidhura në shtetet e tjera, që lejojnë lidhjen e martesave mes personave të të njëjtës gjinie. Një marrëdhënie e tillë juridike me elemente të huaja, nuk do të njihet e as do të jetë e vlefshme në territorin shqiptar. Ligji i huaj nuk zbatohet kur efektet e zbatimit të tij janë dukshëm në kundërshtim me rendin publik apo mund të sjellin pasojë, të cilat janë haptazi të papajtueshme me parimet themelore, të përcaktuara në Kushtetutë dhe në ligjin shqiptar. Në rast papajtueshmërie, zbatohet një dispozitë tjetër e përshtatshme, që i përket të drejtës së shtetit të huaj dhe, kur kjo mungon, zbatohet ligji shqiptar.¹²

Ky ndalim i njohjes së vlefshmërisë të martesave homoseksuale në Shqipëri, rrjedh si pasojë e faktit se bie ndesh me atë çka përmendëm në paragrafin më sipër, rendin publik. Ndaj, në rastin e martesave homoseksuale, nuk mund të bëhet njohja nga legjislacioni shqiptar, sepse shkelen normat e rendit publik, kushtet e lidhjes së martesës, dhe konkretisht, kushti i ndryshimit të gjinive mes bashkëshortëve të ardhshëm.

⁹ Mandro, A., Meçaj, V., Zaka, T., Fullani, A., “E drejta familjare”, “KRISTALINA KH”, Tiranë 2006, fq. 118.

¹⁰ Omari, S., E Drejta Familjare, Botimi i dytë, fq. 208-213.

¹¹ Idem.

¹² Neni 7, Ligji Nr.10 428, datë 2.6.2011, “Për të drejtën ndërkombëtare private”.

3. Bashkëjetesa, alternativë për krijimin e familjes

Familja përbën një formacion social shumë të rëndësishëm për zhvillimin e individit dhe të gjithë shoqërisë, ajo konsiderohet si qeliza bazë e shoqërisë. Është e vërtetë se legjislacioni shqiptar garanton një mbrojtje të veçantë për martesën, por ajo nuk e lidh domozdoshmërisht mbrojtjen e familjes, me martesën. Për natyrën juridike të martesës ekzistojnë dy koncepte kryesore: martesë është *kontratë sociale*, dhe martesë është *institut juridik*.¹³ Kushtetuta e mbron familjen në përgjithësi duke përfshirë këtu dhe forma të tjera, alternative, të krijimit të familjes siç është bashkëjetesa, ose bashkimi i lirë faktik i dy personave me gjini të ndryshme, e parashikuar për herë të parë në kodin aktual të familjes. Kodi i familjes i 2004-ës e parashikon në dy dispozita bashkëjetesën, konkretisht në nenin 163 dhe në nenin 164.

Neni 163 jep përkufizimin ligjor të bashkëjetesës: bashkim fakti midis burrit dhe gruas që jetojnë në çift, e karakterizuar nga një jetesë e përbashkët që ka karakter stabiliteti dhe vazhdueshmërie. Ajo çka na tërheq vëmendjen përse i përket përkufizimit të bashkëjetesës lidhet me faktin se ligjvënësi e ka parashikuar shprehimisht ndryshimin e gjinisë midis personave që bashkëjetojnë duke “përfshirë” mundësinë e bashkëjetesës midis personave të së njëjtës gjinie. Mendojmë se një formulim i tillë i dispozitës mund të lidhet me një pakujdesi në momentin e hartimit të kodit duke qenë se legjislacioni shqiptar nuk parashikon asnjë sanksion në rastin kur personat që bashkëjetojnë nuk janë të gjinive të ndryshme. Madje mund të themi se, në legjislacionin shqiptar, kjo është e vetmja mundësi që këta persona kanë për të krijuar familje.

Në anën tjetër, mendojmë se mungesa e parashikimit apo “lejimit” të bashkëjetesës midis personave të së njëjtës gjinie ishte rrjedhojë e realitetit shqiptar të kohës.

Aktualisht, pritet të çohet në Kuvend drafti për “Kodin e Familjes”, në të cilin parashikohet edhe lejimi i bashkëjetesës midis personave të së njëjtës gjinie. Për rrjedhojë, edhe personat me prirje homoseksuale që jetojnë në Shqipëri do të kenë mundësinë që të krijojnë familje duke qenë legjislacioni ynë se do të njohë bashkëjetesën mes tyre.

Ndryshon situata në rastin e martesës midis personave të të njëjtës gjinie. Në këtë rast, ashtu si e përmendëm edhe më sipër, martesë do të konsiderohet absolutisht e pavlefshme dhe nuk do të sjellë asnjë pasojë ligjore si në aspektin personal ashtu edhe në atë pasuror.

Kushtetuta mbron edhe familjen e krijuar nga një nënë ose baba i pamartuar duke trajtuar në mënyrë të barabartë fëmijët e lindur jashtë martese me ata të lindur nga martesë. Në këtë aspekt, arrijmë në konkluzionin se, të njëjtën mbrojtje do të gëzojë edhe familja e krijuar nga një prind me prirje homoseksuale. Mbrojtja e veçantë e familjes dhe e martesës është e lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me gëzimin real të së drejtës për jetë familjare normale. Një analizë e dispozitave përkatëse të kushtetutës të sjell në konkluzionin se këto dispozita, përmbushin elementet më të rëndësishëm, që sigurojnë gëzimin e një jete familjare normale, siç janë: e drejta për të krijuar një familje, e drejta për të jetuar me familjen, e drejta për të respektuar barazinë bashkëshortore, si dhe mbrojtja e posaçme e fëmijëve. Të gjitha këto elemente janë të lidhura me disa të drejta të tjera kushtetuese të rangut të parë, sidomos me të drejtën për të gëzuar një jetë private të qetë pra, të drejtën për të respektuar intimitetin e jetës familjare.¹⁴

Konkluzione

Në qoftë se ligji lejon që një çift heteroseksual të ketë akses në këtë burim të marrëdhënies familjare, që është martesë, dhe i mohon këtë të drejtë një çifti homoseksual,

¹³ Podvorica, H., E drejta Familjare, Shtëpia Botuese “ROMINOR”, Prishtinë 2005, fq. 67.

¹⁴ Anastas, A., Të Drejtat e Gruas në legjislacionin Shqiptar, 2010.

kjo do të thotë se ne e garantojmë të drejtën për të lidhur martesë në disa situata të caktuara duke anashkaluar disa raste të tjera, pavarësisht se kërkohet e njëjta gjë. Për këtë arsye, mund të themi se argumenti që përdoret kundër martesave homoseksuale bie në kundërshtim me instiktet dhe përmbajtjen e dinjitetit njerëzor. Kjo na bën të mendojmë se kultura që formon vlerat tona është pronë e vetëm disave prej nesh, konkretisht e atyre që kanë forcën dhe pushtetin për ta gdhendur dhe paraqitur atë në formën që ata dëshirojnë.

Në gjykimin tonë, kjo përbën një gabim të madh pasi, për një shoqëri të lirë, gama e ideve dhe vlerave ju përket të gjithëve.

Shqipëria është një vend demokratik që ka në themel të saj respektimin e të drejtave të njeriut. Përveç se marrëdhënie juridike, martesë është edhe një marrëdhënie shoqërore. Për rrjedhojë, mund të themi se martesë përfaqëson tërësinë e individëve që përbëjnë shoqërinë dhe evolimet që pëson ajo. Duke u bazuar në këtë fakt, mendoj se legjislacioni duhet të pasqyrojë ndryshimet e shoqërisë duke përmbushur në këtë mënyrë një nga detyrat e tij, konkretisht, rregullimin e marrëdhënieve mes individëve në shoqëri. Kemi shumë shembuj të përshatjes së legjislacionit me kushtet socialo-ekonomiko-politike të shoqërisë.

Në këtë rast, kemi të bëjmë me parime të padiskutueshme që lidhen me të drejtat dhe liritë themelore të njeriut dhe konkretisht me lirinë e tij për të zgjedhur dhe jetuar i lirë jetën e tij duke përfshirë këtu orientimin seksual. Për më tepër, Kushtetuta e vendit tonë nuk e ndalon ligjvënësin të miratojë ligje që garantojnë të drejtën e personave homoseksualë për të krijuar familje.

Mendoj se familja tradicionale, ajo e përbërë nga burri, gruaja dhe fëmijët, ka pësuar rënie në shumë vende europiane si pasojë e faktit se shumë çifte heteroseksuale zgjedhin të mos martohen, zgjedhin të zgjidhin martesën apo zgjedhin të mos bëjnë fëmijë.

Pavarësisht kohës në të cilën jetojmë, vërejmë se shoqëria jonë vazhdon të jetë konservatore në lidhje me këtë fenomen. Frika se me pranimin e martesave homoseksuale mund të humbasë kuptimi dhe përkufizimi i familjes tradicionale bën që një pjesë e madhe e shoqërisë të jetë skeptike në pranimin e martesave homoseksuale.

Vazhdojmë të përballemi me mitin se pranimi i martesave homoseksuale do të sjellë rritjen e numrit të homoseksualëve në vend.

Por, pavarësisht gjithçkaje, nuk mund të lemë pa përmendur projektin për të njohur dhe rregulluar në kod bashkëjetesën midis personave të së njëjtës gjinie. Në këtë mënyrë, edhe në vendin tonë, homoseksualët mund të krijojnë familje dhe kjo e fundit të njihet me ligj.

Bibliografi

- Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, miratuar me ligjin nr. 8417, datë 21.10.1998.
- Kodi i Familjes i Republikës së Shqipërisë, miratuar me ligjin nr. 9062, datë 08.05.2003.
- Ligji Nr.10 428, datë 2.6.2011 “Për të drejtën ndërkombëtare private”.
- Ligji Nr. 10 221, datë 04.02.2010 “Për mbrojtjen nga diskriminimi”.
- Anastas, A., “Të Drejtat e Gruas në legjislacionin Shqiptar”, 2010.
- Begeja, K., E Drejta familjare e R.P.S të Shqipërisë, Tiranë 1984.
- Mandro, A., Meçaj, V., Zaka, T., Fullani, A., “E drejta familjare”, “KRISTALINA KH”, Tiranë 2006.
- Omari S., “E drejtë familjare”. Botim i dytë. Tiranë, 2008.
- Podvorica, H., “E drejta Familjare”, Shtëpia Botuese “ROMINOR”, Prishtinë 2005.